

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَمَنْ نَعْمَرَهُ نُنَكِّسْهُ فِي الْخَلْقِ أَفَلَا يَعْقِلُونَ

و هر که را عمر دراز دهیم دوباره او را به ناتوانی اولیه بازگردانیم آیا اندیشه نمی کنند (۶۸)

عنوان آینده مراقبت‌های سالمندی

Dr S. Goharinezhad

Assistant Professor of Health Policy and Management
Education Development Center, Iran University of Medical Sciences

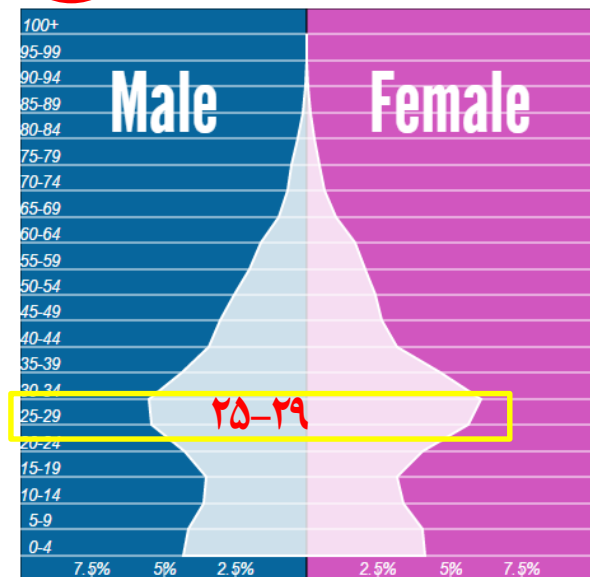
goharinezhad@gmail.com

Goharinezhad.s@iums.ac.ir

۱- هرم سنی جمعیت

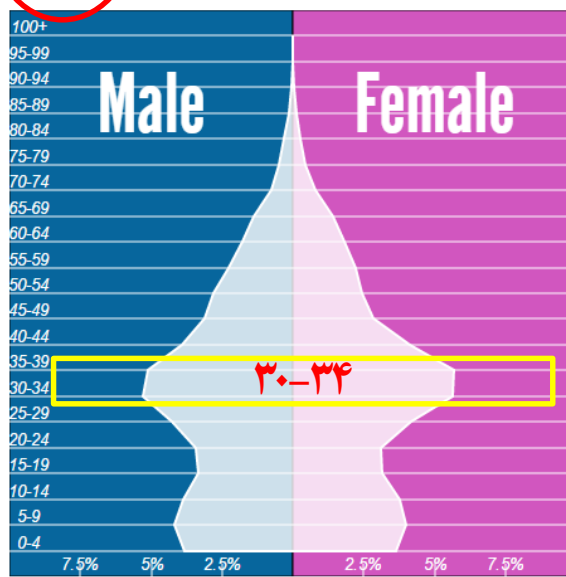
۱۳۹۵

Iran (Islamic Republic of)
2016
Population: 80.043.000

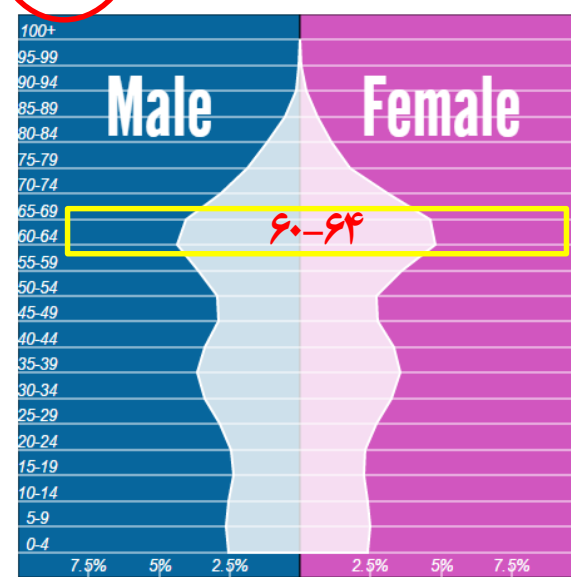
۱۴۰۰

Iran (Islamic Republic of)
2020
Population: 83.403.000

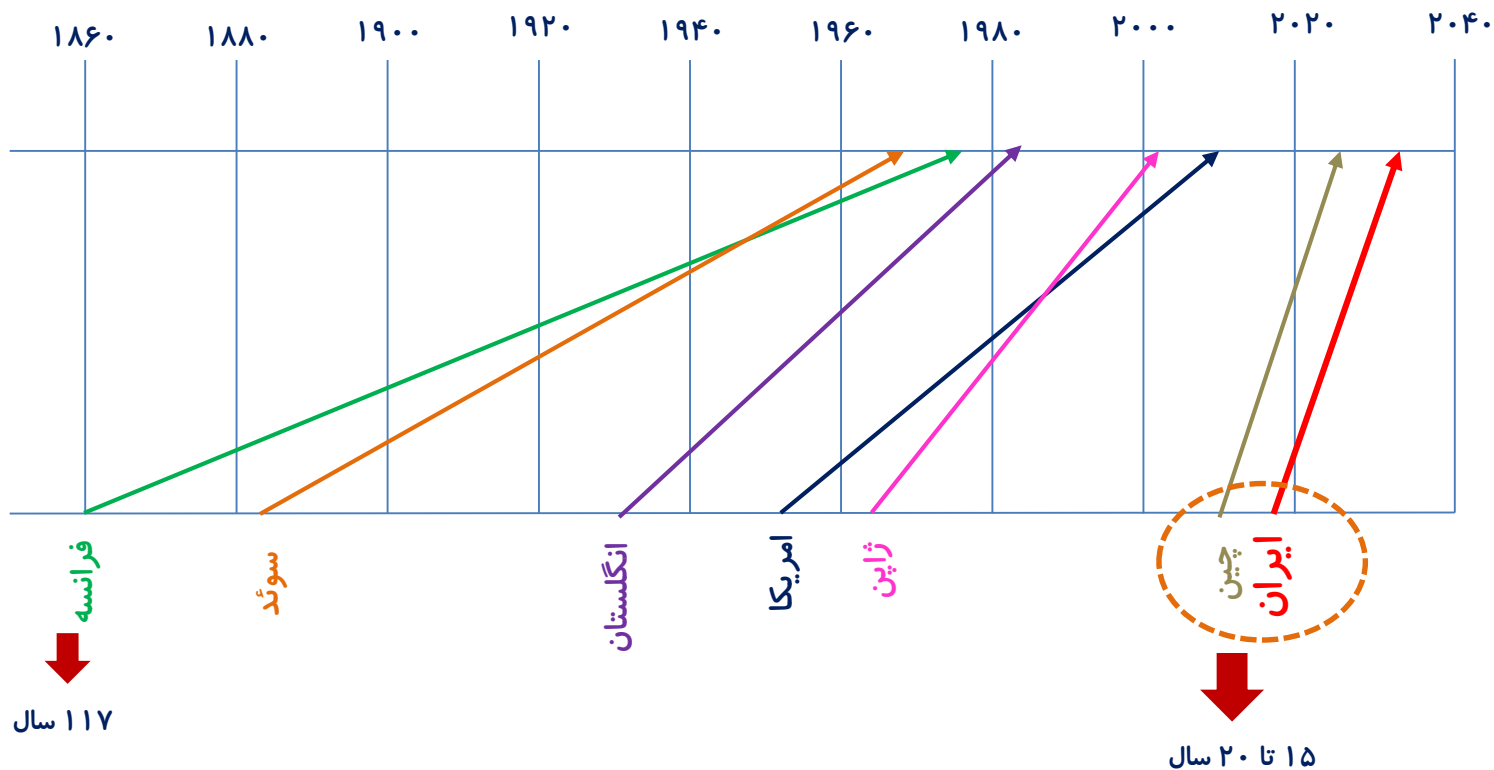

۱۴۳۴

Iran (Islamic Republic of)
2050
Population: 92.218.000

۲- سرعت پیش‌بردن جمعیت در کشورهای توسعه‌یافته و در حال توسعه

«تا سال ۲۰۵۰ از هر ۱۰ سالمند ۸ سالمند در کشورهای در حال توسعه زندگی خواهد کرد.»

۱- بعد ملی

□ در سند چشم‌انداز ۱۴۰۴ آمده است که «در سال ۱۴۰۴ جمهوری اسلامی ایران کشوری است با مردمی برخوردار از بالاترین سطح سلامت و دارای عادلانه‌ترین و توسعه‌یافته‌ترین نظام سلامت در منطقه»

در راستای تحقق اهداف سند چشم‌انداز، ضرورت اخلاقی حکم می‌کند که برای سالمندان به‌عنوان یک گروه جمعیتی که تا سال ۱۴۰۴ شمسی حدود ۱۶ میلیون نفر از جمعیت کشور را تشکیل خواهند داد مدل‌های مراقبتی نوین متناسب با شرایط و ویژگی‌های سالمندان آن دوره و خواست و انتظارات آنان مدنظر قرار گیرد.

۲- بعد بین‌المللی

سالمندی محدود به یک کشور یا منطقه نبوده و پدیده‌ای است که نظام سلامت همه‌ی کشورهای جهان با آن دست به‌گریبان هستند و باید متناسب با شرایط زمینه‌ای خود برای رویارویی موثر با آن برنامه‌های همه‌جانبه‌نگری تدوین نمایند.

بنابراین انجام پژوهش فوق به دلیل دیدگاه آینده‌نگر، سیستمی و نظام‌مند، جامع و واقع‌گرایانه و همچنین توجه به شرایط اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و امکانات موجود در قالب نگاه نوآورانه‌ی آینده‌نگاری، ضرورتی انکارناپذیر است.

هدف اصلی

■ شناسایی آینده‌های بدیل مراقبت سالمندی با به‌کارگیری رویکرد سناریو

اهداف ویژه

- شناسایی سیاست‌های مرتبط با مراقبت‌های سالمندی در ایران
- شناسایی برنامه‌های مراقبت سالمندی در کشورهای توسعه‌یافته‌ی منتخب
- شناسایی چالش‌های وضعیت فعلی ارائه‌ی مراقبت‌های سالمندی در ایران
- تحلیل روندهای تاثیرگذار بر ارائه‌ی مراقبت‌های سالمندی در ایران
- شناسایی عدم‌قطعیت‌های کلیدی مرتبط با مراقبت‌های سالمندی
- تدوین سناریوهای آینده‌ی مراقبت‌های سالمندی ایران

مطالعه‌ی تطبیقی، تحلیل روندها، تحلیل وضعیت فعلی، تحلیل اسناد

شناسایی پیشران‌های کلیدی

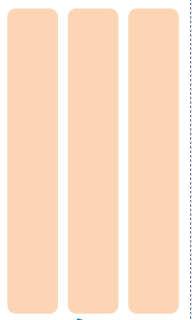
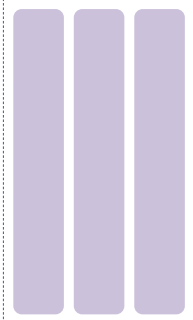
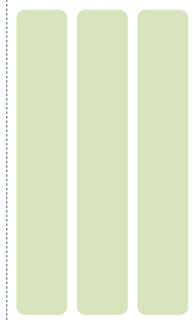
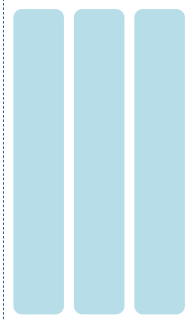
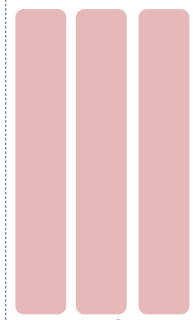
اجتماعی

اقتصادی

فناوری

زیست‌محیطی

سیاسی

واقعیت‌های در حال تغییر

نسل X

متولدین دهه‌ی ۴۰ و ۵۰

نسل Y یا هزاره‌ای‌ها

متولدین دهه‌ی ۶۰ و ۷۰

نسل Z یا دیجیتال

متولدین ۸۰ و مابعد

تغییرات نسلی

آینده‌پژوهی

سناریو

فراانسان‌گرایی

سالمندی

مبانی نظری پژوهش

بررسی میزان عدم قطعیت و پتانسیل تاثیر گذاری

آینده‌های بدیل مراقبت‌های سالمندی

روش منطق شهودی

فاز آمادگی

طراحی چارچوب مفهومی مطالعه
طراحی روش انجام مطالعه

تهیه چکالیست آماده‌سازی

پیش مطالعه

فاز کشف

تحلیل روند

تحلیل وضع موجود

تحلیل اسناد

مطالعه تطبیقی

شناسایی روندها و پیشران‌های
تاثیرگذار

مرحله اول
شناسایی پیشران‌های
کلیدی

فاز سنتز

جایگذاری در ماتریس

اولویت‌بندی پیشران‌ها براساس
عدم قطعیت و پتانسیل تاثیرگذاری

شناسایی عدم قطعیت‌های کلیدی

مرحله دوم
شناسایی عدم قطعیت‌های
کلیدی

تحلیل دینامیکی

ساخت ماتریس سناریو

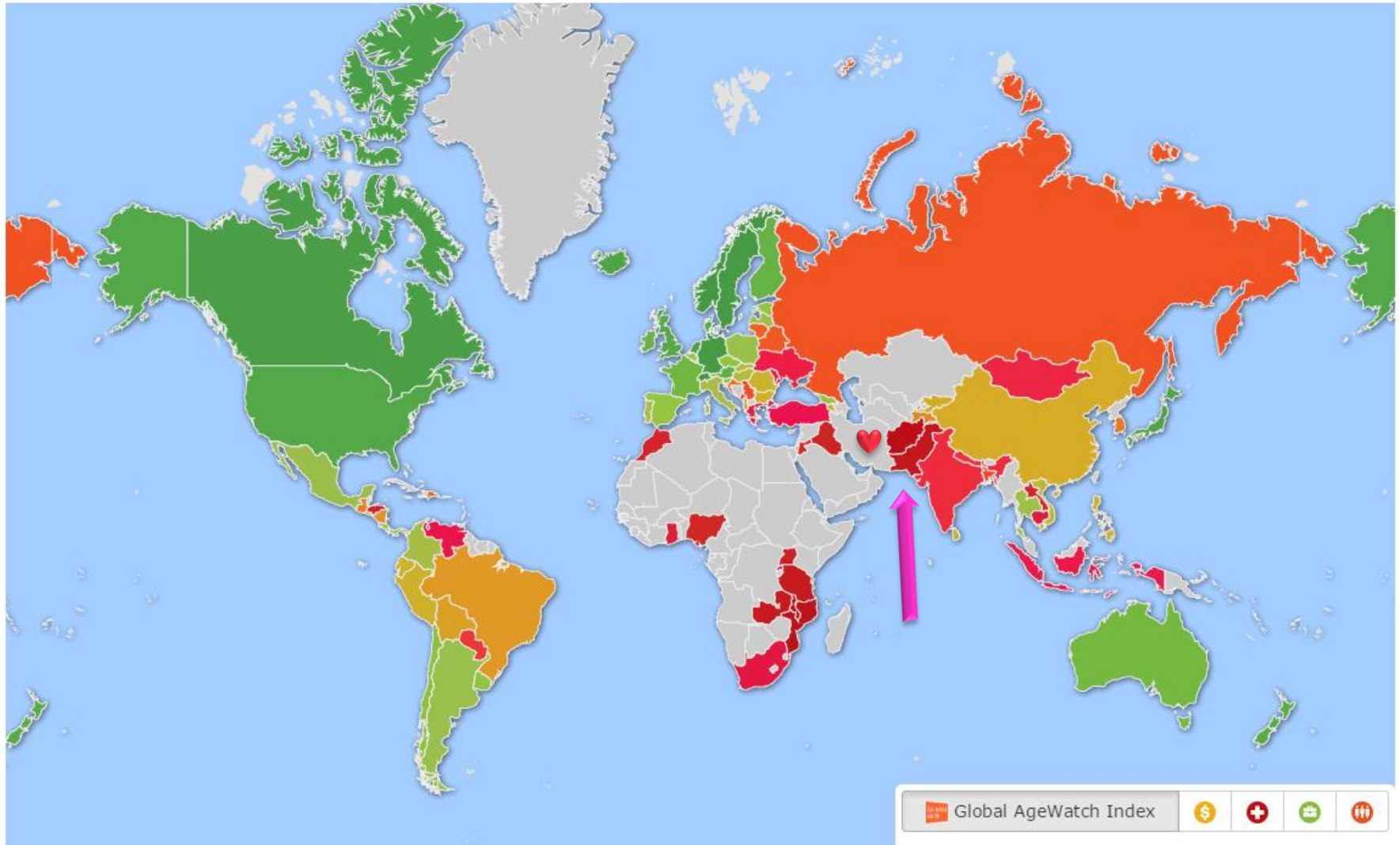
توصیف داستان سناریوها

اعتبار سنجی و تدوین
راهبردهای سناریو

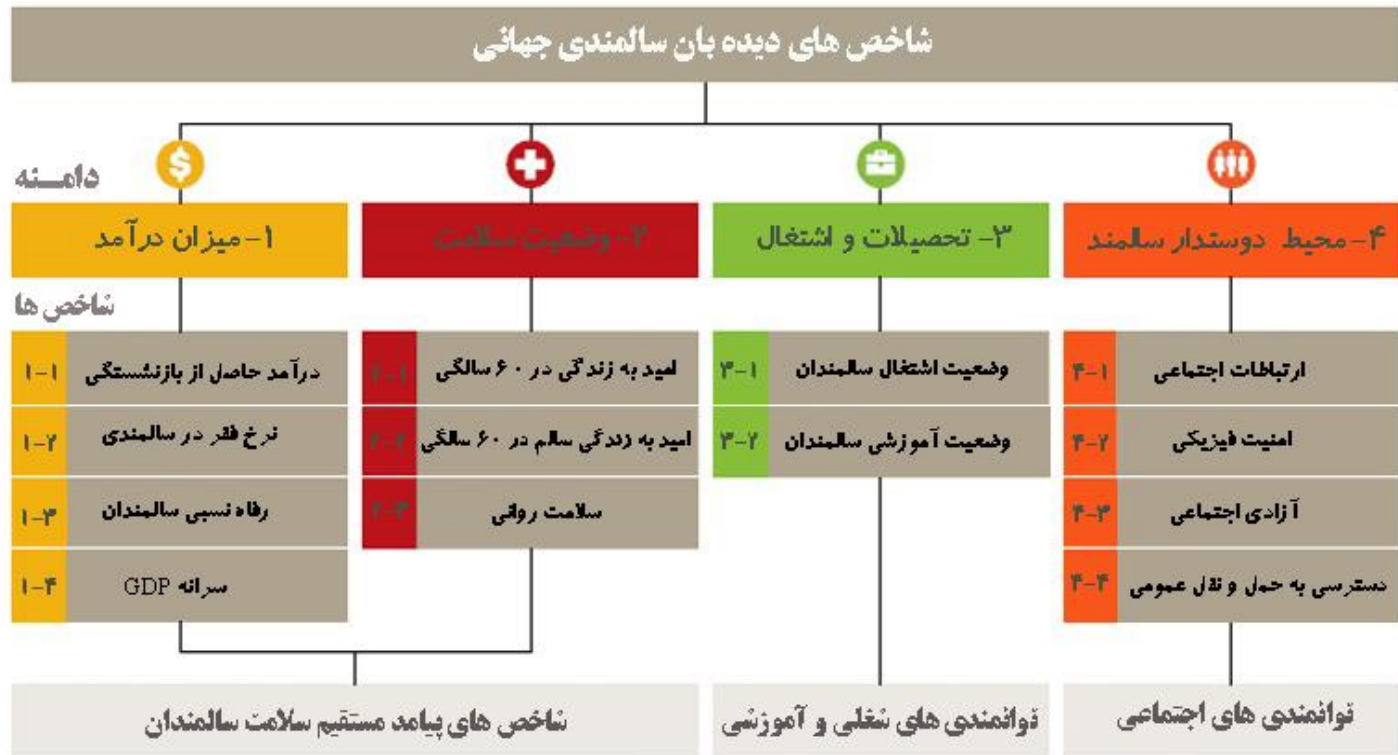
مرحله سوم
سناریونگاری

مراحل مطالعه

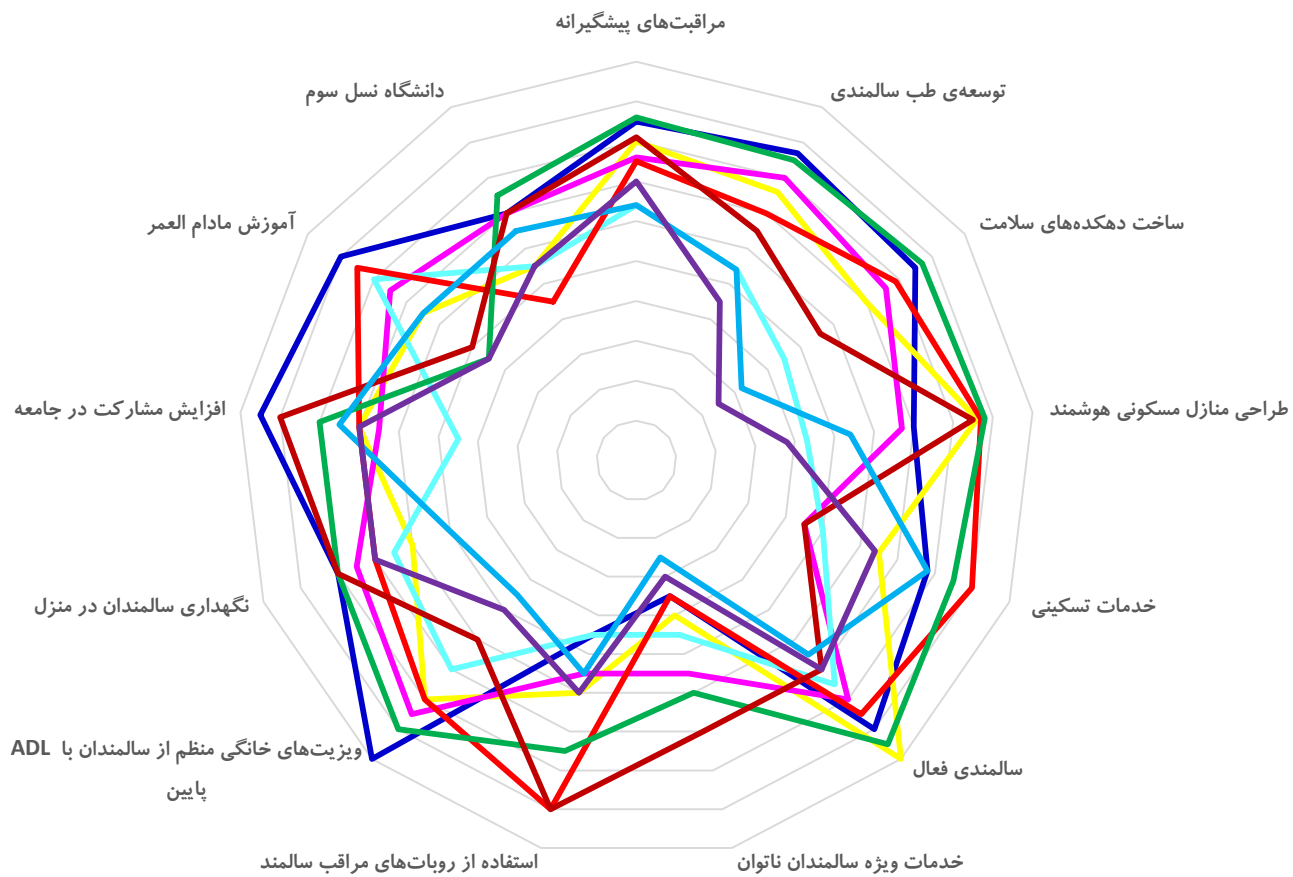
View Global rankings table.

معیارهای رتبه بندی براساس شاخص های زیر:

سوئیس نروژ سوئد آلمان کانادا هلند ژاپن امریکا انگلستان

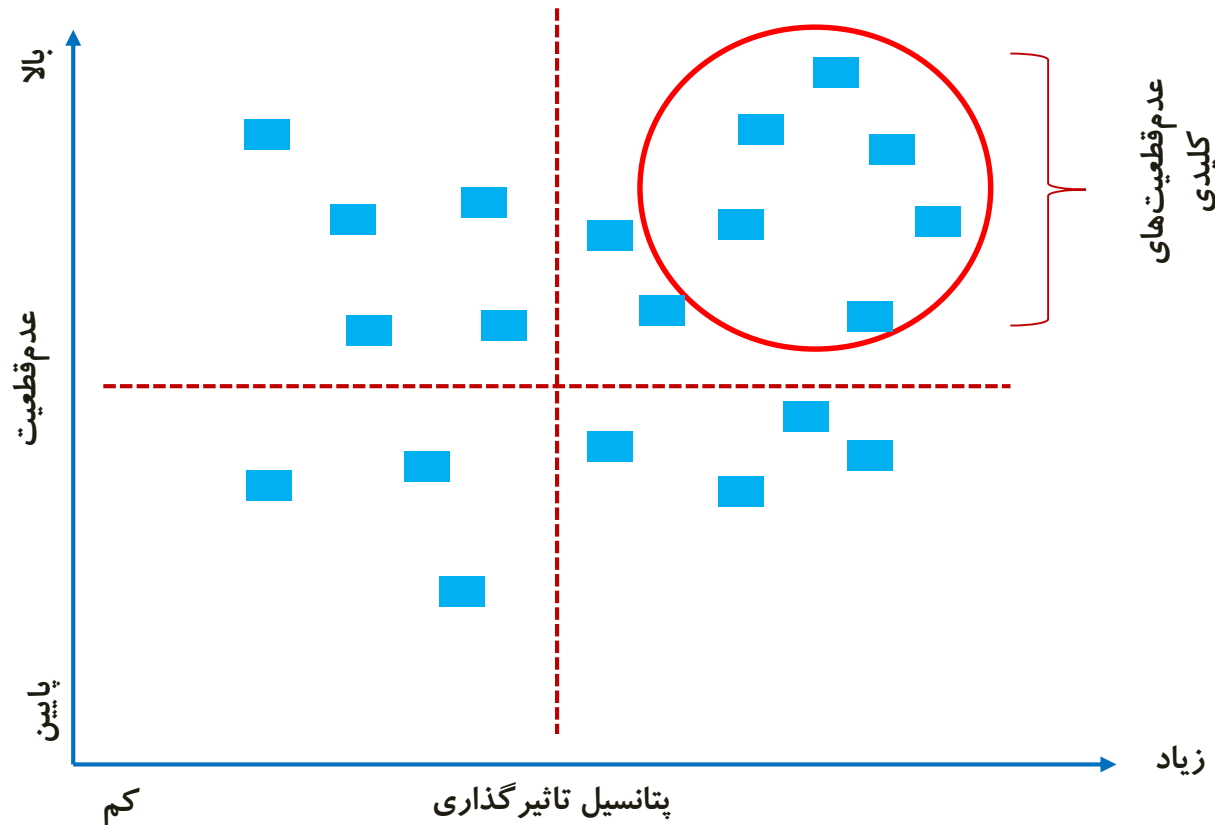
۳- وضعیت فعلی ارائه‌ی مراقبت‌های سالمندی

عدم قطعیت	پتانسیل اثرگذاری	شواهد (Evidence)				کلان‌روندها (Mega Trends) و پیشران‌ها (Drivers)	کد	مولفه
		تحلیل روند	مصاحبه	تحلیل اسناد	مطالعه‌ی تطبیقی			
۷.۸	۴.۶	✓	✓	✓	✓	SI	اجتماعی	
۸.۶	۷.۱	✓	✓	✓	✓	S2		
۷.۵	۷	✓	✓	✓	✓	S3		
۷.۱	۴.۵	✓	✓			S4		
۷.۵	۲.۷	✓	✓	✓		S5		
۸.۳	۷.۶	✓	✓		✓	T1	فناوری	
۵.۹	۳.۷	✓	✓	✓		T2		
۸.۸	۲.۶	✓		✓		T3		
۶.۷	۸.۴	✓				T4		
۵.۳	۷.۱	✓	✓			T5		
۳.۲	۵.۶	✓	✓	✓	✓	E1	اقتصادی	
۳.۶	۷.۱		✓	✓	✓	E2		
۶.۸	۷.۳		✓		✓	P1	سیاسی	
۸.۱	۶.۹		✓	✓	✓	P2		

۲- استخراج عدم قطعیت‌های کلیدی

پس از دریافت پرسشنامه‌ها، عوامل رتبه‌بندی شده را بر اساس امتیازی که کسب کرده بودند در ماتریس سناریو مطابق شکل زیر جایگذاری نمود.

عدم قطعیت‌های کلیدی

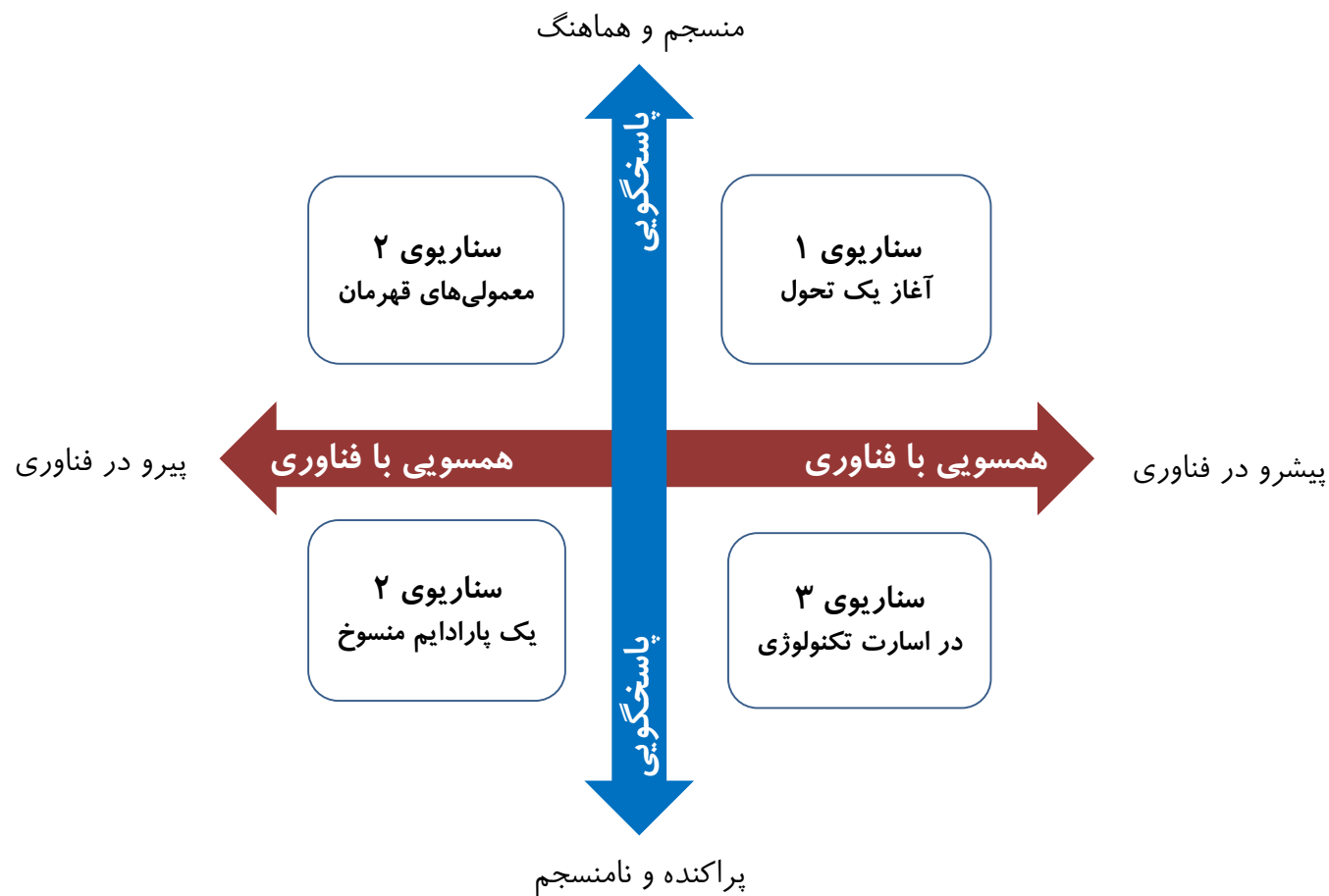
پیشران‌ها و کلان‌روندها با عدم قطعیت بالا و پتانسیل تاثیرگذاری بالا	کد	عدم قطعیت‌های کلیدی	
ارائه‌ی نظام‌مند و مدیریت‌شده‌ی خدمات سلامت با تمرکز بر کنترل بیماری‌های غیرواگیر	S2	پاسخگویی	بعد اول سناریو
زنانه‌شدن سالمندی و لزوم تدارک مراقبت‌های جنسیت‌محور	S3		
ارائه‌ی مراقبت بر اساس شان و اصول اخلاق حرفه‌ای	S6		
سفارش‌گرایی و اهمیت پاسخگویی به نیازهای اختصاصی	S7		
تحولات عمیق در جامعه و اهمیت پاسخگویی به سلامت اجتماعی	SI4		
همگرایی و هماهنگی در کلیه سیاست‌ها و برنامه‌ریزی‌های مراقبت سالمندی	P4		
حکمرانی خوب در دسترسی عادلانه به خدمات	PI		
تغییر الگوهای طبابت و مصرف خدمات	TI	همسویی با فناوری	بعد دوم سناریو
اهمیت مراقبت‌های فردگرایانه و پیش‌بینی‌کننده	T4		
هوش مصنوعی و روبات‌ها در عرصه‌ی مراقبت	T6		
اهمیت نظارت و هدایت جریان اطلاعات مرتبط با سلامت	TII		

ساخت ماتریس سناریوها

❖ سناریوهای این پژوهش با انتخاب دو پیشران زیر با بالاترین عدم قطعیت بحرانی با حالات حدی تعیین شده، تدوین شده است.

❖ از ترکیب و تعامل دو پیشران منتخب، چهار ناحیه‌ی حدی و بالتبع چهار سناریو به شرح زیر تدوین گشت:

- باور نتایج تحقیقات آینده‌نگاری از آنجایی که با آمیزه‌ای از تخیل و انتزاع همراه است، مناقشه‌آمیز و بحث‌برانگیز است. نتایج این پژوهش نیز از آنجا که ممکن است با باورهای محققان و متخصصان مغایرت داشته باشد، از باورپذیری، انتقال‌پذیری و تاییدپذیری کمتری نسبت به سایر تحقیقات برخوردار است.
- یکی از ویژگی‌های تحقیقات آینده‌نگاری اتکای زیاد به دانش ضمنی است. استخراج این دانش ضمنی که نزد خبرگان محفوظ است در برخی موارد بسیار دشوار است. عدم مشارکت برخی خبرگان کلیدی علی‌رغم مراجعه‌ی چندباره‌ی پژوهشگر به دلایلی همچون مشغله‌ی زیاد کاری و عدم علاقه‌مندی به مشارکت در پژوهش باعث شد که نتوانیم از دانش ضمنی برخی خبرگان استفاده کنیم.
- محدودیت زبانی در ترجمه‌ی واژگان تخصصی مطالعات آینده و پیدا کردن معادل فارسی مناسب؛ به‌عنوان مثال در زبان فارسی از هر سه اصطلاح "آینده‌پژوهی، آینده‌نگاری و آینده‌نگری" به طور جایگزین استفاده شده است.
- از آنجایی که روش سناریونویسی با رویکرد منطق شهودی یک روشی ذهنی است انتخاب عدم قطعیت‌های مختلف منجر به سناریوهای مختلف و متفاوت می‌شود که البته این محدودیت به ماهیت متدولوژی فوق برمی‌گردد و از حیثه‌ی کنترل پژوهشگران خارج است.
- محدودیت پاسخ‌های مشارکت‌کنندگان؛ با توجه به اینکه هدف پژوهشگر در کنار شناخت وضعیت فعلی استخراج تصاویر آینده از ذهن سیاست‌گذاران نیز بود، تحلیل مصاحبه‌ها نشان از ضعف تفکر آینده‌نگر و غالب بودن تفکر گذشته‌نگر در بین مشارکت‌کنندگان داشت.

باسپاس واحترام